KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 16.7.2026 r.
COM(2026) 373 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

dotyczące stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1224/2009 ustanawiającego unijny system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa zgodnie z wymogami art. 118, obejmujące lata 2020–2024

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

dotyczące stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1224/2009 ustanawiającego unijny system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa zgodnie z wymogami art. 118, obejmujące lata 2020–2024

1. Wprowadzenie i kontekst

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009[1] („rozporządzenie w sprawie kontroli") przewiduje unijny system kontroli rybołówstwa w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa[2] (WPRyb). Wspólnie z rozporządzeniem w sprawie nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów (połowy NNN)[3] oraz rozporządzeniem w sprawie zrównoważonego zarządzania zewnętrznymi flotami rybackimi[4], rozporządzenie w sprawie kontroli określa przepisy i środki dotyczące kontroli, inspekcji i egzekwowania przepisów w oparciu o całościowe i zintegrowane podejście. Rozporządzenie w sprawie kontroli jest podstawowym filarem WPRyb, który oferuje kompleksowy zestaw narzędzi zapewniających pełne i skuteczne wdrożenie tej polityki.

W procesie zarządzania systemem kontroli rybołówstwa i jego wdrażania uczestniczą państwa członkowskie, Komisja Europejska, Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa (EFCA)[5] oraz operatorzy prowadzący działalność komercyjną. Rozporządzenie w sprawie kontroli ma zastosowanie do całego łańcucha działalności połowowej – od sieci do stołu.

Niniejszy dokument stanowi wypełnienie wymogu prawnego, zgodnie z którym Komisja ma obowiązek sporządzania – co pięć lat – sprawozdania dla Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącego stosowania rozporządzenia w sprawie kontroli w państwach członkowskich (art. 118 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kontroli).

W 2017 i 2021 r. Komisja przyjęła sprawozdania z wdrażania i oceny rozporządzenia w sprawie kontroli obejmujące pięcioletnie okresy 2010–2014 i 2015–2019[6]. W sprawozdaniach wykazano, że rozporządzenie w sprawie kontroli ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów WPRyb i zapewnienia egzekwowania prawa w zakresie środków ochrony i zarządzania. Zasady i przepisy rozporządzenia w sprawie kontroli miały na celu odniesienie się do problemów, które w przeszłości prowadziły do niedostatecznego przestrzegania przepisów dotyczących rybołówstwa i znaczącego przełowienia. Audyty i weryfikacje przeprowadzone przez Komisję wykazały jednak istotne niedociągnięcia w zakresie wdrażania podstawowych przepisów UE. Niedociągnięcia te mogą zagrozić osiągnięciu długoterminowych celów WPRyb. Ponadto, mimo iż rozporządzenie w sprawie kontroli przyczyniło się zarówno do rozwoju systemu kontroli rybołówstwa i poprawy

[1] Dz.U. L 343 z 22.12.2009, s. 1.

[2] Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22.

[3] Dz.U. L 286 z 29.10.2008, s. 1.

[4] Dz.U. L 347 z 28.12.2017, s. 81.

[5] https://www.efca.europa.eu.

[6] COM(2017) 192 final, COM(2021) 316 final.

zgodności z przepisami WPRyb, nie jest ono w pełni dostosowane do założonego celu (zob. sekcja 3.1). Aby odnieść się do zidentyfikowanych niedociągnięć, Komisja przyjęła wniosek w sprawie zmiany unijnego systemu kontroli rybołówstwa[7]. Rozporządzenie zmieniające zostało przyjęte w 2023 r.[8] („zmienione rozporządzenie w sprawie kontroli"). Wiele zmian wprowadzonych w wyniku rewizji z 2023 r. ma zastosowanie dopiero od stycznia 2026 r., a zatem nie są one brane pod uwagę w niniejszym sprawozdaniu. Od czasu wejścia w życie zmienionego rozporządzenia w sprawie kontroli Komisja priorytetowo traktowała przygotowanie i przyjęcie niezbędnego prawa wtórnego. Nastąpi to jednak głównie po zakończeniu okresu sprawozdawczego[9].

Przyjęcie zmienionego rozporządzenia w sprawie kontroli stanowi istotny postęp w rozwoju polityki w omawianym okresie. Jest to kluczowy krok w kierunku zapewnienia bardziej skutecznej, nowoczesnej i spójnej kontroli wspierającej zarządzanie rybołówstwem. W zmienionym rozporządzeniu w sprawie kontroli zajęto się utrzymującymi się od dawna niedociągnięciami w gromadzeniu danych dotyczących połowów i działalności statków poprzez szersze wykorzystanie cyfrowych systemów rejestracji i zdalnego monitorowania elektronicznego (REM), co znacznie poprawi dokładność i przejrzystość oraz stworzy równe warunki działania. Zmienione ramy mają na celu – za sprawą cyfryzacji – poprawę skuteczności wdrażania obowiązku wyładunku i wspieranie zgodności z celami ochrony. Wprowadzają również bardziej ustrukturyzowane i cyfrowe monitorowanie statków o długości całkowitej poniżej 12 metrów i połowów rekreacyjnych za pomocą cyfrowych systemów rejestracji połowów oraz poprawiają system kar i warunki jego wdrażania w państwach członkowskich i między nimi. Promują uproszczenie procedur administracyjnych i zmniejszenie kosztów, w szczególności poprzez zastąpienie procedur opartych na dokumentacji papierowej rozwiązaniami cyfrowymi, z korzyścią zarówno dla organów, jak i operatorów.

Niniejsze trzecie sprawozdanie zawiera przegląd stosowania najważniejszych przepisów rozporządzenia w sprawie kontroli w latach 2020–2024. Przedstawione informacje opracowano na podstawie następujących źródeł: (i) danych przekazanych przez państwa członkowskie na podstawie art. 118 rozporządzenia w sprawie kontroli[10]; (ii) informacji z audytów, weryfikacji i inspekcji oraz (iii) rozmów prowadzonych na forum grup ekspertów ds. kontroli rybołówstwa oraz przestrzegania przepisów.

---

7 COM(2018) 368 final.

8 Rozporządzenie (UE) 2023/2842.

9 Z wyjątkiem aktu dotyczącego wykazu portów korzystających z odstępstwa od marginesu tolerancji: rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2024/1474 z dnia 24 maja 2024 r. ustanawiające przepisy dotyczące stosowania art. 14 ust. 4 lit. a) rozporządzenia Rady (WE) nr 1224/2009 w związku z odstępstwem od marginesu tolerancji przy szacowaniu połowów w odniesieniu do niesortowanych wyładunków i przeładunków pochodzących z połowów małych gatunków pelagicznych, połowów przemysłowych i połowów tuńczyka tropikalnego okrężnicą.

10 Obszerne i szczegółowe podsumowanie danych przekazanych przez państwa członkowskie zawarto w sprawozdaniu zbiorczym dotyczącym danych przekazanych przez państwa członkowskie na podstawie art. 118 rozporządzenia w sprawie kontroli, dostępnym w witrynie Urzędu Publikacji Unii Europejskiej, gdzie można znaleźć również oryginalne sprawozdania przekazane przez państwa członkowskie.

2. Wdrażanie rozporządzenia w sprawie kontroli przez państwa członkowskie

Państwa członkowskie odpowiadają za zapewnienie wdrożenia systemu kontroli rybołówstwa. W latach 2020–2024 państwa członkowskie nadal usprawniały wdrażanie rozporządzenia w sprawie kontroli, chociaż w okresie sprawozdawczym w kilku państwach członkowskich stwierdzono znaczne niedociągnięcia, w szczególności w odniesieniu do podstawowych przepisów dotyczących ważenia i rejestracji połowów. Kwestie te omówiono bardziej szczegółowo poniżej.

2.1. Warunki dostępu do wód i zasobów oraz kontrola zarządzania flotą

Dostosowanie działalności połowowej do przepisów WPRyb wymaga, aby działalność ta była prowadzona na podstawie licencji połowowej oraz, w przypadku gdy mają zastosowanie określone warunki, upoważnienia do połowów. W okresie sprawozdawczym łączna liczba ważnych licencji połowowych zgłoszonych przez państwa członkowskie zmniejszyła się o 6 %, z 72 562 w 2020 r. do 68 085 w 2024 r. W tym samym okresie państwa członkowskie zgłosiły czasowe zawieszenie 1 669 licencji połowowych i cofnięcie na stałe 6 368 takich licencji. Liczba upoważnień do połowów również spadła o 8 %, z 35 128 w 2020 r. do 32 474 w 2024 r., przy czym 99 czasowo zawieszono, a 1 664 cofnięto na stałe.

Aby zapewnić skuteczną kontrolę, państwa członkowskie muszą stosować system monitorowania statków (VMS). Statki rybackie o długości całkowitej co najmniej 12 metrów muszą być wyposażone w urządzenie pozwalające właściwym organom na ich automatyczne zlokalizowanie i identyfikację. Z analizy zgłoszonych danych wynika, że w 2020 r. liczba statków o długości całkowitej większej niż 15 m objętych VMS wynosiła 98 %, a w 2024 r. nieznacznie spadła do 96 %. Liczba statków o długości całkowitej 12–15 metrów wyposażonych w VMS wzrosła z 36 % w 2020 r. do 48 % w 2024 r. Państwa członkowskie zgłosiły również wzrost odsetka statków o długości całkowitej przekraczającej 15 metrów wyposażonych w systemy automatycznej identyfikacji (AIS) z 80 % w 2020 r. do 84 % w 2024 r.

VMS jest kluczowym elementem monitorowania i kontroli działalności połowowej, obejmującym wykorzystanie satelitarnych systemów lokacyjnych do monitorowania pozycji i ruchu statków rybackich. W zmienionym rozporządzeniu w sprawie kontroli rozszerzono stosowanie VMS na kategorie floty, które nie były nim w pełni objęte, i wprowadzono uproszczony system dla statków o długości całkowitej poniżej 12 metrów, począwszy od 2028 r. Rozwiązanie problemu braku objęcia systemem tej bardzo dużej kategorii statków jest znaczącym osiągnięciem. W zmienionym rozporządzeniu w sprawie kontroli określono również, w jaki sposób dane gromadzone przez VMS i inne systemy lokacyjne powinny być zgłaszane i wykorzystywane przez organy do celów kontroli i inspekcji.

Kluczowym elementem unijnego systemu kontroli rybołówstwa jest kontrola mocy silnika. Moc silnika i pojemność brutto to dwa wskaźniki zdolności połowowej zarządzane w ramach systemu wprowadzania/wycofywania, przy czym w WPRyb określono limity dla obu tych wskaźników. Zarządzanie zdolnością połowową floty, w tym systemem wprowadzania/wycofywania na potrzeby prowadzenia unijnego rejestru floty rybackiej, zależy zatem od prawidłowej i wiarygodnej rejestracji tych parametrów. Po zidentyfikowaniu niedociągnięć w systemach kontroli mocy silników w państwach członkowskich, ujawnionych

w badaniu Komisji z 2019 r.[11], Komisja rozpoczęła dialogi z państwami członkowskimi, w tym 15 dialogów przed postępowaniem ws. uchybienia zobowiązaniom. Wiele państw członkowskich zintensyfikowało wysiłki na rzecz wypełnienia obowiązku certyfikacji i weryfikacji mocy silnika. W odpowiedzi na wnioski o dodatkowe wsparcie we wrześniu 2022 r. powołano techniczną grupę roboczą, składającą się z ekspertów z państw członkowskich i wspieraną przez zewnętrznego eksperta ds. mocy silników, w celu podjęcia działań następczych w związku z wnioskami z badania z 2019 r. Zmienione rozporządzenie w sprawie kontroli ma na celu wyeliminowanie stwierdzonych niedociągnięć. Wymóg stałego monitorowania mocy silników statków wysokiego ryzyka wchodzi w życie 10 stycznia 2028 r.[12] Grupa robocza opracowała specyfikacje techniczne, aby pomóc państwom członkowskim we wdrożeniu tego wymogu. Wytyczne te mają pomóc państwom członkowskim w przygotowaniu się do pomyślnego i terminowego wdrożenia. Oba dokumenty zawierające wytyczne są publicznie dostępne za pośrednictwem Urzędu Publikacji Komisji[13], co ułatwia państwom członkowskim przygotowanie nowych przepisów, które wejdą w życie w 2028 r. Stałe kontakty i wymiana informacji mają na celu zapewnienie gotowości i zgodności z przepisami.

Aby poprawić monitorowanie danych dotyczących floty i zdolności połowowej na szczeblu UE, Komisja prowadzi unijny rejestr floty rybackiej[14]. Rejestr ten obejmuje bazę danych, która jest częściowo publicznie dostępna.

2.2. Narzędzia służące do raportowania połowów, ważenie i identyfikowalność

Aby ułatwić skuteczne monitorowanie, unijne statki rybackie o długości całkowitej wynoszącej co najmniej 10 m mają obowiązek prowadzenia dziennika połowowego. W przypadku statków o długości całkowitej co najmniej 12 m dziennik ten musi mieć formę elektroniczną (elektroniczny dziennik połowowy), chociaż w okresie sprawozdawczym w drodze wyjątku dopuszczano prowadzenie dziennika w formie papierowej przez niektóre statki o długości całkowitej 12–15 m[15]. Dane wskazują na ogólną tendencję spadkową w korzystaniu z dzienników w formie papierowej. Odsetek statków o długości całkowitej przekraczającej 12 metrów, które posiadały elektroniczny dziennik, wyniósł 94 % w 2020 r. i ponad 95 % w 2024 r. Odsetek statków o długości całkowitej 10–12 m korzystających z elektronicznego dziennika połowowego również wzrósł, z 49 % w 2020 r. do 66 % w 2024 r.

---

11 „Study on engine power verification by Member States – Final report” [„Badanie dotyczące weryfikacji mocy silników przez państwa członkowskie – sprawozdanie końcowe”], Urząd Publikacji, 2019.

12 Art. 39a rozporządzenia (UE) 2023/2842.

13 Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa oraz Roos Diesel Analysis B.V., „Technical guidance for the monitoring, certification and verification of engine power in EU fisheries control” [„Wytyczne techniczne dotyczące monitorowania, certyfikacji i weryfikacji mocy silników w ramach unijnej kontroli rybołówstwa”] – opracowane przez techniczną grupę roboczą ds. mocy silników, podgrupę grupy ekspertów ds. kontroli rybołówstwa, Komisja Europejska, 2025.

Komisja Europejska: Dyrekcja Generalna ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa oraz Roos Diesel Analysis B.V, Komisja Europejska, 2025 r, „Technical specifications and guidance for the implementation of devices for the continuous monitoring of catching vessels engine power” [„Specyfikacje techniczne i wytyczne dotyczące wdrażania urządzeń do stałego monitorowania mocy silników statków łowczych”].

14 Unijny rejestr floty rybackiej.

15 Do 10 stycznia 2026 r. państwa członkowskie mogły zwolnić z tego obowiązku statki o długości całkowitej 12–15 m, które: a) działają wyłącznie w obrębie wód terytorialnych państwa członkowskiego bandery lub b) nigdy nie spędzają więcej niż 24 godziny na morzu od wyjścia w morze do powrotu do portu.

Monitorowanie połowów w przypadku statków o długości całkowitej poniżej 10 m musiało odbywać się w oparciu o plany kontroli wyrywkowych, papierowe dzienniki połowowe lub dokumenty sprzedaży. Odsetek statków, w odniesieniu do których stosuje się każdą ze wspomnianych metod monitorowania, był w okresie sprawozdawczym dość stabilny, przy czym na przestrzeni lat odnotowano różnice wynoszące kilka punktów procentowych. Najczęściej stosowaną metodą monitorowania były plany kontroli wyrywkowych. Oprócz tych form kontroli wykorzystanie elektronicznych dzienników połowowych zwiększyło się z 537 w 2020 r. do 1 743 w 2024 r., co stanowi wzrost o 225 %.

Zmienione rozporządzenie w sprawie kontroli będzie wspierać tę tendencję poprzez stopniowe rozszerzanie stosowania elektronicznych dzienników połowowych na wszystkie statki niezależnie od ich wielkości.

Dokładne ważenie i rejestracja połowów stanowi podstawę zarządzania rybołówstwem. Mają one zasadnicze znaczenie dla celów kontroli, gromadzenia danych naukowych, monitorowania poziomu wykorzystania kwot i zapobiegania przełowieniu. W okresie sprawozdawczym Komisja przeprowadziła wiele weryfikacji ważenia i rejestracji połowów w państwach członkowskich w kilku basenach morskich. W wielu przypadkach wyniki ocen Komisji potwierdziły znaczne niedociągnięcia w tym zakresie, w szczególności w odniesieniu do sortowanych i niesortowanych połowów w Morzu Bałtyckim, Morzu Północnym i wodach zachodnich. Wiele z tych niedociągnięć to utrzymujące się od dawna problemy, które zidentyfikowano w poprzednich ocenach Komisji. Sytuacje różnią się w poszczególnych państwach członkowskich, ale wykryte niedociągnięcia obejmują ważenie przy użyciu niezatwierdzonych systemów, brak ważenia wszystkich produktów rybołówstwa, brak odwadniania i usunięcia lodu przed ważeniem, niezgodne z przepisami odliczenia od wyników ważenia, brak skutecznej kontroli i egzekwowania przepisów oraz arbitralną rejestrację połowów po ważeniu. Niedociągnięcia te utrudniają osiągnięcie celów WPRyb, a w niektórych przypadkach przyczyniają się do pogorszenia biologicznego stanu stad. Komisja współpracowała z zainteresowanymi państwami członkowskimi w celu omówienia działań następczych, w tym poprzez ustanowienie planów działania, aby rozwiązać zidentyfikowane problemy.

Zmienione rozporządzenie w sprawie kontroli również pomoże zaradzić tej sytuacji. Wymaga ono, aby ważenie było przeprowadzane przez upoważnionych operatorów przy użyciu systemów zatwierdzonych przez państwa członkowskie. Odstępstwa od wymogu ważenia wszystkich połowów przy wyładunku przed transportem poprzez kontrole wyrywkowe, kontrolę i wspólne programy kontroli pozostają w mocy, ale zostaną zharmonizowane przez Komisję w drodze prawa wtórnego.

Pomimo postępów w zakresie identyfikowalności utrzymują się obawy, ponieważ państwa członkowskie nadal poszukują różnych rozwiązań mających zapewnić identyfikowalność produktów rybołówstwa. Poczyniono różne postępy we wdrażaniu obowiązujących od dłuższego czasu wymogów dotyczących identyfikowalności produktów rybołówstwa, zgodnie z ramami regulacyjnymi mającymi na celu zapewnienie przejrzystości pochodzenia produktów i rozliczalności w całym łańcuchu dostaw świeżych i mrożonych produktów. Niektóre państwa członkowskie przyjęły cyfrowe systemy rejestrowania i śledzenia produktów rybołówstwa od

punktów połowu do punktów sprzedaży detalicznej, zwiększając tym samym identyfikowalność i zgodność z przepisami.

Kilka państw członkowskich zgłosiło, że systemy identyfikowalności są zintegrowane z krajowymi systemami informacji o połowach, co umożliwia skuteczne cyfrowe śledzenie produktów rybołówstwa. Platformy cyfrowe umożliwiają wprowadzanie danych na każdym etapie łańcucha dostaw – od rybaków zgłaszających połowy po przetwarzanie i dystrybucję – przy użyciu niepowtarzalnych identyfikatorów lub kodów QR w celu prowadzenia pełnej dokumentacji dostępnej do weryfikacji.

Tymczasem inne państwa członkowskie wprowadziły udoskonalenia technologiczne, takie jak aplikacje mobilne i oprogramowanie zaprojektowane specjalnie w celu poprawy identyfikowalności. Narzędzia te ułatwiają wymianę informacji między operatorami połowów, inspektorami i nabywcami oraz wspierają szczegółowe monitorowanie podczas inspekcji, umożliwiając generowanie sprawozdań w czasie rzeczywistym w celu zapewnienia integralności łańcucha dostaw. Nadal istnieją wyzwania, w szczególności związane z osiągnięciem pełnej zgodności w całym łańcuchu dostaw, przy czym konieczna jest normalizacja w sektorach detalicznym i hurtowym. Niektóre państwa członkowskie niechętnie egzekwują kompleksowe przestrzeganie przepisów do czasu osiągnięcia spójności w całej UE, odnotowując różnice w przyjmowaniu technologii i egzekwowaniu polityki. Przedsiębiorstwa międzynarodowe mają również trudności z dostosowaniem operacji transgranicznych, co uwypukla potrzebę zharmonizowanych przepisów.

Zmienione rozporządzenie w sprawie kontroli pomoże rozwiązać te problemy. Wprowadza ono stopniowo cyfryzację w odniesieniu do obowiązujących wymogów dotyczących identyfikowalności i rozszerza te wymogi na produkty świeże i mrożone począwszy od 2029 r., z zastrzeżeniem przyjęcia bardziej szczegółowych przepisów w drodze prawa wtórnego.

2.3. Indywidualne programy kontroli i inspekcji

Indywidualne programy kontroli i inspekcji przyjęte przez Komisję dla sześciu basenów morskich UE[16] zostały wdrożone przez Europejską Agencję Kontroli Rybołówstwa (EFCA) i państwa członkowskie na szczeblu krajowym. EFCA zapewniła operacyjną koordynację działań inspekcyjnych na szczeblu regionalnym za pośrednictwem wspólnych planów rozmieszczenia. Łączna liczba inspekcji przeprowadzonych przez państwa członkowskie i EFCA w ramach wspólnych planów rozmieszczenia w latach 2020–2024 wyniosła ponad 230 000, przy czym w 2024 r. przeprowadzono ponad 45 000 inspekcji. Odsetek domniemanych[17] naruszeń ze strony operatorów wykrywanych zarówno w toku inspekcji na morzu, jak i inspekcji na lądzie wyniósł średnio 8 %, przy czym średnie wartości dla poszczególnych lat i basenów morskich wahały się od 2 % do ponad 50 %[18]. Większość domniemanych naruszeń ze strony operatorów wykrywanych w toku inspekcji na morzu i na

[16] Wschodniego Atlantyku i Morza Śródziemnego; Morza Czarnego; Morza Bałtyckiego; Morza Północnego i rejonu ICES IIa; wód zachodnich północno-wschodniego Atlantyku i Oceanu Indyjskiego od 2024 r.

[17] Termin „domniemane naruszenia" odnosi się do naruszeń wykrytych przez inspektora i zgłoszonych w sprawozdaniu z inspekcji – przed podjęciem decyzji przez właściwy organ lub sędziego.

[18] Sprawozdanie roczne EFCA za 2019 r.pdf.

lądzie w ramach wspólnych planów rozmieszczenia dotyczyła nieprawidłowego raportowania połowów oraz nieprzestrzegania przepisów dotyczących środków technicznych. W 2024 r. domniemane naruszenia ze strony operatorów związane z nieprawidłowym raportowaniem stanowiły ponad 40 % całkowitej liczby domniemanych naruszeń na wszystkich obszarach z wyjątkiem Morza Śródziemnego. Naruszenia związane z błędną rejestracją połowów stanowiły blisko 80 % domniemanych naruszeń ze strony operatorów na Morzu Bałtyckim, a w ramach wspólnych planów rozmieszczenia dla wód zachodnich północno-wschodniego Atlantyku ich poziom wzrósł do 50 %. W ramach wspólnego planu rozmieszczenia na Morzu Śródziemnym domniemane naruszenia związane z nieprzestrzeganiem przez operatorów przepisów dotyczących środków technicznych i błędną rejestracją stanowiły 30 % wszystkich domniemanych naruszeń, a pozostałe 70 % domniemanych naruszeń wiązało się z nieprzestrzeganiem innych przepisów lub identyfikowalnością[19].

W ostatnich latach dzięki zastosowaniu nowych technologii, takich jak technologie obserwacji Ziemi, zwiększa się poziom informacji w zakresie kontroli rybołówstwa. Dzięki współpracy z Europejską Agencją Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA) EFCA zapewnia Komisji i organom państw członkowskich obraz sytuacji na morzu (system zarządzania informacjami). Ponadto EFCA wykorzystywała teledetekcję satelitarną do wykrywania statków, identyfikacji celów i innych szczególnych zadań w zakresie monitorowania.

2.4. Kontrola obowiązku wyładunku

Obowiązek wyładunku, który wszedł w pełni w życie w styczniu 2019 r., stanowi jeden z fundamentów WPRyb. Od chwili rozpoczęcia stopniowego wprowadzania tego obowiązku w styczniu 2015 r. państwa członkowskie poczyniły niewielkie postępy, jeżeli chodzi o kontrolę i egzekwowanie jego stosowania. Komisja przeprowadziła szereg audytów, aby ocenić środki przyjęte przez państwa członkowskie w celu zapewnienia kontroli i egzekwowania obowiązku wyładunku oraz dokładnego udokumentowania wszystkich połowów. Ustalenia poczynione podczas tych audytów (w połączeniu z innymi sprawozdaniami, takimi jak sprawozdania oceniające zgodność sporządzone przez EFCA we współpracy z regionalnymi grupami ekspertów ds. kontroli[20] i sprawozdania państw członkowskich) wykazały, że w szeregu basenów morskich dochodzi do szeroko zakrojonych, nielegalnych i nieudokumentowanych odrzutów połowów. Przeciwko pięciu państwom członkowskim wszczęto postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z nieprzyjęciem środków niezbędnych do zapewnienia kontroli i egzekwowania obowiązku wyładunku. Te postępowania zamknięto w 2024 r. w świetle przepisów zmienionego rozporządzenia w sprawie kontroli, w którym wprowadzono nowe przepisy mające na celu wzmocnienie skutecznej kontroli i egzekwowania obowiązku wyładunku. Te nowe przepisy obejmują ulepszone i cyfrowe systemy rejestracji i raportowania połowów, bardziej rygorystyczny system kar w przypadkach niezgodności oraz obowiązkową

[19] Jedno śródziemnomorskie państwo członkowskie przeprowadziło znaczną liczbę kontroli rynku, co przynajmniej częściowo wyjaśnia różnicę między wspólnym planem rozmieszczenia na Morzu Śródziemnym a innymi wspólnymi planami rozmieszczenia.

[20] Ocena zgodności – Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa.

instalację do 10 stycznia 2028 r. systemów zdalnego monitorowania elektronicznego (REM) na pokładzie, w tym telewizji przemysłowej (CCTV). Mogą one również obejmować inne przyrządy lub wyposażenie dla statków łowczych o długości całkowitej wynoszącej co najmniej 18 metrów, których dotyczy wysokie ryzyko nieprzestrzegania obowiązku wyładunku.

Wykazano, że REM – obejmujące CCTV i czujniki – stanowi najbardziej opłacalny sposób umożliwiający państwom członkowskim zapewnienie kontroli działalności połowowej na morzu i egzekwowanie przepisów w tym zakresie. W 2024 r. EFCA zaktualizowała – we współpracy z państwami członkowskimi – wytyczne techniczne i minimalne specyfikacje w odniesieniu do zdalnego monitorowania elektronicznego[21].

Przed terminem upływającym w 2028 r. Komisja współpracowała z EFCA nad opracowaniem metodyki oceny ryzyka w celu określenia segmentów floty wysokiego ryzyka na potrzeby instalacji REM. Opracowane zostaną szczegółowe przepisy i specyfikacje techniczne dotyczące instalacji i eksploatacji REM, przy uwzględnieniu wytycznych technicznych EFCA.

2.5. Inspekcje i egzekwowanie przepisów

Liczba osób upoważnionych przez państwa członkowskie do przeprowadzania inspekcji w zakresie rybołówstwa utrzymywała się na stałym poziomie i wynosiła 13 449 osób w 2020 r., a w 2024 r. – 13 490. Trudno jest ocenić rzeczywisty wzrost liczby pracowników zajmujących się kontrolą rybołówstwa, ponieważ uprawnienia inspektorów różnią się w poszczególnych państwach członkowskich[22].

W latach 2020–2024 państwa członkowskie zgłosiły łącznie 367 227 inspekcji. Z porównania proporcji czterech głównych rodzajów inspekcji pod względem lokalizacji wynika, że 50 % przeprowadzono w porcie/przy wyładunku, 25 % na morzu, 21 % na rynku, a 4,5 % podczas transportu.

W 2020 r. państwa członkowskie zgłosiły 1 061 okrętów patrolowych[23] wykorzystywanych do inspekcji rybołówstwa, a w 2024 r. – 1 015, co oznacza całkowitą liczbę dni patrolowania na morzu wynoszącą blisko 115 000 w okresie sprawozdawczym 2020–2024 – w porównaniu z prawie 100 000 dni patrolowania na morzu, które zgłoszono w okresie sprawozdawczym 2015–2019. Do 2024 r. państwa członkowskie zgłosiły również łącznie 72 nadzorujące statki powietrzne przeznaczone do kontroli rybołówstwa i nadzoru nad rybołówstwem, przy czym łącznie w okresie pięciu lat odnotowano prawie 33 000 godzin nadzoru. Nastąpił również wzrost wykorzystania nowych technologii do celów nadzoru. Do 2024 r. siedem państw członkowskich zgłosiło wykorzystywanie 56 bezzałogowych statków powietrznych, co

[21] „Technical guidelines and specifications for the implementation of Remote elecctronic Monitoring (REM) in EU fisheries (2019)" [„Wytyczne i specyfikacje techniczne dotyczące wdrażania zdalnego monitorowania elektronicznego (REM) w rybołówstwie w UE (2019)"] – Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa.

[22] Za inspektorów można uznać różnych funkcjonariuszy krajowych – od wyspecjalizowanych inspektorów ds. rybołówstwa po funkcjonariuszy policji i funkcjonariuszy celnych.

[23] Statki patrolowe przeznaczone do określonych zadań i wielozadaniowe statki patrolowe.

stanowi wzrost w porównaniu z poprzednimi sprawozdaniami, kiedy to do 2019 r. zgłoszono, że w użyciu było 39 takich urządzeń.

W latach 2020–2024 państwa członkowskie zgłosiły ponad 551 500 domniemanych naruszeń ze strony operatorów. Odnotowano ogólną tendencję wzrostową, jeżeli chodzi o liczbę poważnych naruszeń – zwiększyła się ona z około 1 445 w 2020 r. do 1 979 w 2024 r. Średnio w przypadku około 1 na 8 domniemanych naruszeń ostatecznie stwierdzono naruszenie.

Najczęstsze domniemane naruszenia ze strony operatorów dotyczyły naruszeń związanych z dziennikiem połowowym i deklaracją wyładunkową (26 %), identyfikowalnością (25 %) oraz statków rybackich, które nie muszą prowadzić dziennika połowowego ani spełniać wymogów dotyczących deklaracji wyładunkowej (8 %). Liczba domniemanych naruszeń wynikających z poszczególnych tytułów rozporządzenia w sprawie kontroli wynosiła: 53 % w odniesieniu do tytułu IV: Kontrola połowów; 41 % w odniesieniu do tytułu V: Kontrola wprowadzania do obrotu i 6 % w odniesieniu do tytułu III: Ogólne warunki dostępu do wód i zasobów.

W 2019 r. Komisja rozpoczęła badanie dotyczące systemów kar w państwach członkowskich[24]. Celem badania było zapewnienie dogłębnej analizy i oceny funkcjonowania krajowych systemów kar oraz kar stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do naruszeń w latach 2015–2019. Wyniki badania wskazują, że niezbędne ramy prawne w państwach członkowskich są w większości kompletne oraz że wiele państw członkowskich udoskonaliło swoje ramy prawne w porównaniu ze stanem odnotowanym w ciągu ostatnich pięciu lat. W badaniu podkreślono jednak również, że w niektórych państwach członkowskich wdrażanie systemu punktów zostało jednak opóźnione lub system ten jeszcze nie działał, a ponadto stwierdzono inne niedociągnięcia we wdrażaniu, na przykład dotyczące czasu trwania postępowań w ramach procesu nakładania kar i poziomu nałożonych kar. Z ustaleń tych wynika, że chociaż sytuacja poprawiła się w latach 2015–2019 w porównaniu z latami 2010–2014, należało dołożyć dalszych starań, aby zapewnić równe warunki działania oraz skuteczność, odstraszający charakter i proporcjonalność kar stosowanych w każdym państwie członkowskim. Na podstawie ustaleń badania i innych istotnych danych Komisja rozpoczęła z zainteresowanymi państwami członkowskimi 15 specjalnych dialogów przed postępowaniem ws. uchybienia zobowiązaniom. Należy wziąć pod uwagę istotne zmiany wprowadzone zmienionym rozporządzeniem w sprawie kontroli, które od 10 stycznia 2026 r. jeszcze bardziej poprawiają skuteczność systemów egzekwowania przepisów i nakładania kar państw członkowskich za przestępstwa związane z rybołówstwem i harmonizują te systemy. Zmiany te pomogą wyeliminować utrzymujące się niedociągnięcia w egzekwowaniu przepisów przez państwa członkowskie, w tym poprzez harmonizację minimalnych kar administracyjnych, rozszerzenie wykazu poważnych naruszeń oraz wzmocnienie obowiązujących przepisów dotyczących systemu punktów dla kapitanów.

[24] „Study on the sanctioning systems of Member States for infringements to the rules of the Common Fisheries Policy" [„Badanie na temat systemów kar w państwach członkowskich w odniesieniu do naruszeń przepisów wspólnej polityki rybołówstwa"].

2.6 Dane i informacje

Państwa członkowskie regularnie zgłaszają Komisji dane dotyczące połowów i nadkładu połowowego. Umożliwia to monitorowanie całkowitych dopuszczalnych połowów oraz wykorzystania kwot. Zapewnianie jakości danych stanowi kluczowy element prac prowadzonych przez państwa członkowskie i Komisję w celu poprawy monitorowania kwot, przy czym jakość danych zapewnia się dzięki odpowiedniemu zatwierdzaniu danych i kontrolom krzyżowym. Jeżeli chodzi o obowiązek stworzenia zautomatyzowanego systemu kontroli krzyżowych i zatwierdzania danych, 8 z 22 państw członkowskich w pełni wdrożyło zautomatyzowane weryfikacje i kontrole krzyżowe. Większość państw członkowskich nie wdrożyła jeszcze w pełni zautomatyzowanego zatwierdzania i kontroli krzyżowych danych dotyczących rybołówstwa wymaganych na mocy art. 109 rozporządzenia w sprawie kontroli. Chociaż większość z nich ustanowiła niezbędne systemy informatyczne, w wielu brakuje systematycznych, udokumentowanych procedur identyfikacji anomalii danych, takich jak rozbieżności w dokumentacji połowowej i niewiarygodne dane dotyczące połowów, i podejmowania działań następczych w związku z nimi. Do 10 stycznia 2027 r. państwa członkowskie muszą wprowadzić niezbędne środki w celu zapewnienia zgodności z jednolitymi warunkami zatwierdzania danych i kontroli krzyżowych określonymi w art. 49–52 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2025/2196. Trzy państwa członkowskie prowadzą obecnie częściowo zautomatyzowane kontrole krzyżowe równolegle z ręczną weryfikacją, natomiast siedem państw członkowskich nie ustanowiło jeszcze systemów zautomatyzowanych kontroli krzyżowych.

Aby poprawić skuteczność i wydajność wymiany danych, w 2016 r. Komisja ustaliła wiążący harmonogram wprowadzania przez państwa członkowskie normy UN/FLUX (protokół ogólny Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczący wymiany danych na temat rybołówstwa, ang. United Nations Fisheries Language for Universal eXchange) do celów zarządzania danymi dotyczącymi rybołówstwa. Dzięki normie UN/FLUX regionalne organizacje ds. zarządzania rybołówstwem i państwa na całym świecie mogą po raz pierwszy zastosować jedną uniwersalną normę w celu zautomatyzowania procesu gromadzenia i rozpowszechniania swoich danych dotyczących połowów. Norma ta jest również zharmonizowana z normami elektronicznej wymiany danych w innych sektorach wykorzystujących normy UN/CEFACT (Centrum Narodów Zjednoczonych ds. Ułatwiania Handlu i Elektronicznego Biznesu), np. w odniesieniu do podatków i identyfikowalności żywności. W okresie sprawozdawczym Komisja intensywnie współpracowała z państwami członkowskimi, aby zapewnić wdrożenie UN/FLUX. System wymiany „warstwa transportowa FLUX” (FLUX TL) funkcjonuje obecnie w Komisji oraz we wszystkich 23 zainteresowanych państwach członkowskich. Cała wymiana danych dotyczących rybołówstwa odbywa się za pośrednictwem centralnej platformy wymiany danych prowadzonej przez DG MARE. Platformę tę można również wykorzystywać do przesyłania Komisji zatwierdzonych danych i treści w standardowych formatach. Wszystkie państwa członkowskie wymieniają obecnie z Komisją zagregowane dane dotyczące połowów, dane dotyczące pozycji statku i dane dotyczące floty w UN/FLUX.

3. Działania podjęte przez Komisję

W okresie sprawozdawczym Komisja nadal odgrywała kluczową rolę we wspieraniu i nadzorowaniu wdrażania unijnego systemu kontroli rybołówstwa. Działania te obejmowały utrzymanie struktur umożliwiających wymianę danych dotyczących rybołówstwa, przeprowadzanie audytów i weryfikacji, udzielanie państwom członkowskim wytycznych oraz zwoływanie grup ekspertów w celu wyjaśnienia technicznych aspektów zasad kontroli. Działania te poprawiły wdrażanie rozporządzenia w sprawie kontroli i przyczyniły się do stworzenia bardziej spójnego i skutecznego systemu kontroli w całej Unii.

3.1. Przepisy a kształtowanie polityki

Ważnym wydarzeniem w okresie sprawozdawczym było porozumienie polityczne osiągnięte przez Parlament Europejski i Radę, które doprowadziło do przyjęcia zmienionego rozporządzenia w sprawie kontroli rybołówstwa, obowiązującego od stycznia 2024 r. Rewizja rozporządzenia stanowi odpowiedź na długotrwałe wyzwania zidentyfikowane w ocenach, podczas przeprowadzania audytów i konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz odzwierciedla uznanie, że skuteczna kontrola ma zasadnicze znaczenie dla zrównoważonego rybołówstwa, uczciwej konkurencji i zaufania konsumentów.

W zmienionym rozporządzeniu uwzględniono również nową wiedzę naukową i technologiczną. Zwiększa ono zdolność Unii do zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom (połowom NNN) zgodnie ze zobowiązaniami międzynarodowymi. Uczciwa konkurencja między państwami członkowskimi i równe traktowanie operatorów mają kluczowe znaczenie dla zmienionego systemu, który dostosowuje definicje w całej WPRyb i prawie żywnościowym oraz rozszerza przepisy dotyczące kontroli na większy zakres działalności i statków. W rewizji tej priorytetowo potraktowano uproszczenie i zmniejszenie obciążeń administracyjnych, w dużej mierze poprzez cyfryzację i w sposób stopniowy w ciągu pięciu lat.

Nowe ramy wprowadzają kompleksową modernizację kontroli „od sieci do stołu". Sprawozdawczość cyfrowa staje się normą dla wszystkich statków, a elektroniczne dzienniki połowowe, deklaracje wyładunkowe i dokumenty sprzedaży dostarczają bardziej kompletnych i aktualnych informacji. Dane dotyczące pozycji statku będą przekazywane w czasie rzeczywistym, a identyfikowalność cyfrowa będzie miała zastosowanie w całym łańcuchu dostaw, w tym w odniesieniu do produktów przywożonych, tak aby można było śledzić wszystkie produkty rybołówstwa i akwakultury aż do ich źródła. System rozszerza monitorowanie na rybołówstwo rekreacyjne i rybołówstwo łodziowe oraz wymaga lepszego rejestrowania przypadkowych połowów gatunków wrażliwych. Zaostrzono w nim również przepisy dotyczące zwrotu i zgłaszania wycofanych z eksploatacji narzędzi połowowych, aby pomóc ograniczyć ilość odpadów morskich.

Monitorowanie obowiązku wyładunku można usprawnić za pomocą REM, w tym CCTV, w odniesieniu do statków o długości całkowitej przekraczającej 18 metrów ocenionych jako statki wysokiego ryzyka. Zaktualizowano i uproszczono ramy egzekwowania prawa, wprowadzając jaśniejszą definicję poważnych naruszeń, bardziej zharmonizowany

i przejrzysty system punktów oraz ulepszone krajowe rejestry naruszeń, które wspierają systematyczną wymianę informacji. Łącznie zmiany te tworzą bardziej spójne i przewidywalne środowisko egzekwowania przepisów oraz zwiększają zaufanie do WPRyb.

Rewizja opiera się również na ustaleniach z oceny REFIT poprzedniego rozporządzenia w sprawie kontroli, w której to ocenie podkreślono potrzebę uproszczenia i zwiększenia skuteczności przepisów. Ten nacisk na uproszczenie znajduje odzwierciedlenie w nowych ramach. Komisja nadal stosowała zasady REFIT podczas przygotowywania prawa wtórnego, zwracając szczególną uwagę na uproszczenie, proporcjonalność i praktyczne wdrażanie. Wiele przepisów technicznych będzie również stopniowo konsolidowanych i aktualizowanych za pomocą szeregu aktów wykonawczych i delegowanych, co ma zmniejszyć liczbę istniejących artykułów i załączników w akcie wykonawczym z 2011 r.[25] oraz zapewnić jaśniejsze i praktyczniejsze wytyczne. Zgodnie z opracowanym przez Komisję Programem lepszego stanowienia prawa rewizja zmniejsza niepotrzebne obciążenia administracyjne, zastępuje procesy oparte na dokumentacji papierowej narzędziami cyfrowymi, usprawnia wymogi dotyczące sprawozdawczości i identyfikowalności oraz wyjaśnia definicje i procedury w celu zapewnienia większej pewności prawa.

Po przyjęciu zmienionego rozporządzenia w sprawie kontroli, nacisk położono na wdrożenie. Komisja przygotowuje kompleksowy zestaw aktów wykonawczych i delegowanych w celu zapewnienia specyfikacji technicznych na potrzeby etapowego wdrażania nowych przepisów w latach 2024, 2026[26], 2027 i 2028. Zakres tych aktów obejmuje m.in. szczegółowe wymogi dotyczące raportowania elektronicznego, identyfikowalności cyfrowej, narzędzi geolokalizacyjnych dla mniejszych statków, REM oraz procedur ważenia i kontroli wyrywkowych. Komisja rozpoczęła szeroko zakrojone konsultacje z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia, aby prawo wtórne było wykonalne w praktyce, proporcjonalne i spójne z kontrolą opartą na analizie ryzyka.

Zmienione przepisy zapewniają bardziej nowoczesne, skuteczniejsze i bardziej przejrzyste ramy kontroli, które wspierają zrównoważone rybołówstwo, uczciwą konkurencję i świadomych konsumentów. W nadchodzących latach Komisja skoncentruje się na zapewnieniu pełnego i spójnego wdrożenia nowego systemu w całej Unii, tak aby cele WPRyb zostały osiągnięte w praktyce. Jej działania będą opierać się na założeniu, jakim jest uproszczenie i zmniejszenie obciążeń administracyjnych. Państwa członkowskie mają również do odegrania niezwykle istotną rolę we wdrażaniu i muszą w pełni wykorzystać wiele okresów przejściowych przewidzianych w zmienionych ramach, aby przygotować to wdrożenie na swoim szczeblu.

---

[25] Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 404/2011 z dnia 8 kwietnia 2011 r. ustanawiające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1224/2009 ustanawiającego wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa.

[26] C(2025)5784, C(2025)7501, C(2025)815, C(2025)2888.

3.2. Dane i informacje

W latach 2020–2024 Komisja nadal rozwijała i utrzymywała niezbędną infrastrukturę informatyczną umożliwiającą państwom członkowskim wymianę danych dotyczących rybołówstwa w formacie UN/FLUX. Oprogramowanie FLUX TL osiągnęło poziom dojrzałości technologicznej, na którym jest w stanie obsłużyć ilość wymienianych danych, która jeszcze wzrośnie wraz z rozszerzeniem obowiązków sprawozdawczych w ramach systemu monitorowania statków i elektronicznego dziennika połowowego na wszystkie statki na mocy zmienionego rozporządzenia w sprawie kontroli.

Komisja nadal przedstawiała wnioski dotyczące dokumentów wykonawczych w formie aktów wykonawczych i delegowanych, które zawierają szczegółowe zasady wymiany danych zarówno w UE, jak i z partnerami międzynarodowymi. Dokumenty te uzgadnia się z państwami członkowskimi za pośrednictwem Grupy Ekspertów ds. Systemu Elektronicznego Raportowania i Zarządzania Danymi.

Komisja opracowała również znormalizowane formaty wymiany danych dotyczących upoważnień do połowów i sprawozdań z inspekcji. System LICENSE służący do wymiany upoważnień do połowów między państwami członkowskimi, osobami trzecimi a Komisją zaczął funkcjonować w grudniu 2020 r. Jego rozwój kontynuowano, tak by objąć wszystkie upoważnienia do połowów dla zewnętrznych flot rybackich. Obecnie komunikacja między państwami członkowskimi a Komisją jest w pełni elektroniczna w odniesieniu do wszystkich upoważnień z wyjątkiem ICCAT (Międzynarodowej Komisji ds. Ochrony Tuńczyka Atlantyckiego) i Generalnej Komisji Rybołówstwa Morza Śródziemnego. W pełni elektroniczna wymiana danych między Komisją a stroną trzecią odbywa się w przypadku Norwegii, Organizacji Rybołówstwa Północno-Zachodniego Atlantyku i NEAFC (Komisji ds. Rybołówstwa Północno-Wschodniego Atlantyku).

Połowy rekreacyjne, stanowiące dotychczas obszar pozbawiony nadzoru regulacyjnego, zostały obecnie objęte zmienionym rozporządzeniem w sprawie kontroli, co pozwoliło na zamknięcie istotnej luki w zakresie raportowania połowów oraz wiedzy na temat wpływu połowów rekreacyjnych na niektóre stada. Na wniosek Parlamentu Europejskiego w listopadzie 2019 r. Komisja rozpoczęła projekt pilotażowy mający na celu opracowanie i przetestowanie „systemu kontroli połowów rekreacyjnych labraksa”[27]. Zewnętrzny wykonawca opracował zintegrowane narzędzie informatyczne umożliwiające osobom wykonującym połowy rekreacyjne szybkie informowanie organów krajowych o ich codziennych połowach poprzez rejestrowanie tych połowów. Na potrzeby przyjmowania danych dotyczących połowów stworzono platformę internetową (RecFishing.eu), którą – wobec sukcesu projektu pilotażowego – rozszerzono, tworząc bazę dla zintegrowanego systemu raportowania przewidzianego w zmienionym rozporządzeniu w sprawie kontroli[28].

---

[27] „Control scheme for recreational catches of sea bass” [„System kontroli połowów rekreacyjnych labraksa”].

[28] Ten zintegrowany system raportowania, o którego zastosowanie zwróciło się 13 państw członkowskich, uruchomiono 9 stycznia 2026 r.

Wyniki przedstawiono w grudniu 2020 r. na webinarium „Monitorowanie i kontrola połowów rekreacyjnych”[29].

3.3. Weryfikacja i monitorowanie przez Komisję

Państwa członkowskie muszą zapewnić wdrożenie skutecznych systemów kontroli rybołówstwa. Komisja jest odpowiedzialna za nadzorowanie stosowania rozporządzenia w sprawie kontroli i przepisów WPRyb przez państwa członkowskie. Aby zweryfikować skuteczność systemów kontroli państw członkowskich i przestrzeganie przez nie przepisów WPRyb, Komisja przeprowadza audyty, weryfikacje i niezależne inspekcje.

W okresie sprawozdawczym pandemia COVID-19 znacząco wpłynęła na zdolność Komisji do przeprowadzania audytów i weryfikacji. Pomimo tych wyzwań przeprowadzono około 50 audytów i weryfikacji, w tym działań następczych w związku z bieżącymi planami działania (zob. poniżej). W tym okresie główny nacisk położono na ważenie wyładunków i raportowania połowów w ośmiu państwach członkowskich leżących nad Morzem Bałtyckim, a także we Francji, Hiszpanii, Irlandii i Niderlandach. W kilku z tych państw członkowskich audyty i weryfikacje ujawniły poważne niedociągnięcia, które mogły skutkować znacznymi błędami w raportowaniu połowów, a tym samym przyczyniać się do przełowienia. Priorytetem była współpraca z tymi państwami członkowskimi w celu ustanowienia działań naprawczych służących wyeliminowaniu niedociągnięć. Przeprowadzono również szereg audytów w celu oceny realizacji planu wieloletniego dla zachodniej części Morza Śródziemnego we Włoszech, Hiszpanii i Francji, a także wypełnienia obowiązku wyładunku w Hiszpanii, Francji, Belgii, Irlandii i Niderlandach.

W wielu przypadkach państwa członkowskie uwzględniły ustalenia wynikające z audytów i weryfikacji w ramach nieformalnych dwustronnych wymian informacji.

W latach 2020–2024 Komisja rozpoczęła 37 dialogów przed postępowaniem ws. uchybienia zobowiązaniom dotyczących kontroli rybołówstwa z 21 państwami członkowskimi, z których wszystkie zostały zamknięte. Na koniec okresu sprawozdawczego nadal trwały cztery dialogi przed postępowaniem ws. uchybienia zobowiązaniom rozpoczęte w 2019 r.

Jeżeli Komisja ustali w systemach kontroli państw członkowskich niedociągnięcia, których usunięcie będzie wymagało od państw członkowskich jeszcze większych starań i zajmie im więcej czasu, Komisja może opracować plany działania z tymi państwami członkowskimi. W latach 2020–2024 Komisja ustanowiła trzy nowe plany działania, w związku z czym łączna liczba obowiązujących planów działania wzrosła do piętnastu. Ich głównym celem jest wyeliminowanie niedociągnięć stwierdzonych w systemie rejestracji połowów, usprawnienie systemów kar, usprawnienie procesu zarządzania ryzykiem oraz poprawa skuteczności systemów zatwierdzania danych i identyfikowalności.

Ponadto w latach 2020–2024 Komisja wszczęła przeciwko państwom członkowskim 10 postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego dotyczących kontroli rybołówstwa. Postępowania te dotyczyły: (i) kontroli gospodarstw zajmujących się

[29] https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/news/webinar-recreational-fisheries-monitoring-and-control-2020-12-04_pl.

połowami tuńczyka błękitnopłetwego[30]; (ii) przestrzegania obowiązków dotyczących kontroli i egzekwowania obowiązku wyładunku[31]; (iii) zgodności z prawem UE w odniesieniu do floty zewnętrznej[32]; (iv) zgodności z prawem UE w odniesieniu do ważenia i rejestracji połowów[33] oraz (v) zgodności z prawem UE w odniesieniu do ważenia, rejestracji połowów, transportu i identyfikowalności[34]. Dziewięć z tych postępowań zamknięto, natomiast jedno było nadal w toku na koniec okresu sprawozdawczego[35]. Zamknięto jedno postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wszczęte w 2014 r. dotyczące przestrzegania niektórych przepisów w zakresie ważenia i raportowania połowów[36]. Zamknięto również postępowanie w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego dotyczące systemu punktów za poważne naruszenia przepisów[37].

4. Kontrola rybołówstwa i wdrażanie WPRyb i EFMR/EFMRA

Rozporządzenie w sprawie kontroli jest jednym z głównych filarów wdrażania WPRyb, zwłaszcza ze względu na ustanowione w nim przepisy dotyczące raportowania połowów. Przepisy te mają zasadnicze znaczenie dla sprawdzania zgodności z przyjmowanymi co roku limitami połowowymi. W 2024 r. Komisja wdrożyła nowy system informatyczny na potrzeby zagregowanej sprawozdawczości dotyczącej połowów i nakładu połowowego, rozwijając swoje zdolności w zakresie monitorowania limitów połowowych i raportowania na podstawie umów międzynarodowych. Terminowość i kompletność sprawozdań państw członkowskich poprawiła się w tym okresie, ale nadal występują pewne utrzymujące się niedociągnięcia w tym obszarze. Brak terminowego i dokładnego raportowania utrudnia monitorowanie wykorzystania kwot oraz dokonywania przenoszenia i odliczeń.

Wykorzystanie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) oraz Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) miało kluczowe znaczenie dla wspierania działań szeregu państw członkowskich w zakresie kontroli rybołówstwa, co sprawiło, że EFMR i EFMRA stały się zasadniczymi filarami unijnych ram kontroli rybołówstwa. W ramach EFMR państwa członkowskie zgłosiły wydatki kwalifikujące się do wsparcia z EFMR w wysokości 418 mln EUR na operacje z zakresu kontroli i egzekwowania przepisów w latach 2014–2023[38]. Spośród wielu rodzajów inwestycji trzy najważniejsze to: (i) zakup, instalacja i rozwijanie technologii (95 mln EUR); (ii) zakup innych środków kontroli (87 mln EUR) oraz (iii) koszty operacyjne (82 mln EUR). Te trzy rodzaje inwestycji stanowiły

30 Chorwacja i Malta.

31 Niderlandy, Irlandia, Belgia, Francja, Hiszpania.

32 Francja.

33 Niderlandy.

34 Belgia.

35 Niderlandy.

36 Dania.

37 Irlandia.

38 Finansowanie z EFMR obejmowało lata 2014–2020, przy czym niektóre wydatki wykraczały poza ten okres. Finansowanie z EFMRA rozpoczęło się w 2021 r. Nie jest możliwe wyodrębnienie wydatków na lata 2020–2024.

łącznie około 63 % całkowitych wydatków kwalifikowalnych w ramach EFMR związanych z kontrolą i egzekwowaniem przepisów.

W ramach EFMRA państwa członkowskie wskazały 479 mln EUR na programy dotyczące rodzaju interwencji „Kontrola i egzekwowanie" w ramach CS1.4 (Wspieranie skutecznej kontroli rybołówstwa i egzekwowania przepisów, w tym zwalczanie połowów NNN, a także zapewnianie wiarygodnych danych na potrzeby podejmowania decyzji w oparciu o wiedzę). Na koniec 2024 r. w ramach rodzaju interwencji „Kontrola i egzekwowanie" państwa członkowskie zgłosiły wsparcie z EFMRA (kwoty zakontraktowane na rzecz beneficjentów) w wysokości 118 mln EUR oraz wydatki kwalifikowalne w ramach EFMRA w wysokości 26 mln EUR. Z kwoty 118 mln EUR wsparcia z EFMRA 99,2 mln EUR, czyli 84 %, zgłoszono w ramach rodzaju operacji „Kontrola i egzekwowanie przepisów (publiczne)". Pozostałe rodzaje operacji to współpraca (8,7 mln EUR), inspekcje (3,9 mln EUR), IT – oprogramowanie (3,1 mln EUR), kontrola i egzekwowanie (prywatne), wydarzenia, zarządzanie, rozwój i utrzymanie IT, wymiana wiedzy i koordynacja obserwacji.

5. Koordynacja działań z państwami członkowskimi, EFCA i partnerami spoza UE na forach międzynarodowych

Skuteczne i wydajne stosowanie systemu kontroli rybołówstwa wymaga stałej interakcji i współpracy między państwami członkowskimi, Komisją i EFCA. Wymaga ono również współpracy na szczeblu międzynarodowym z państwami niebędącymi członkami UE i regionalnymi organizacjami zarządzania rybołówstwem.

Komisja regularnie omawia wdrażanie rozporządzenia w sprawie kontroli z państwami członkowskimi i EFCA w ramach grupy ekspertów ds. kontroli rybołówstwa. Kwestie związane z egzekwowaniem przepisów są omawiane na forum grupy ekspertów ds. zgodności, natomiast rozwój i wdrażanie IT – na forum grupy ekspertów ds. ERS i zarządzania danymi.

Na szczeblu UE Komisja i EFCA ściśle współpracują w celu zapewnienia efektywnego wdrożenia systemu kontroli rybołówstwa, wymieniając informacje i dane, a także uczestnicząc w różnych spotkaniach dotyczących kontroli rybołówstwa. W szczególności Komisja była zaangażowana w: (i) w stosownych przypadkach – działania organizowane przez regionalne grupy ekspertów ds. kontroli i komitety doradcze; (ii) działania organizowane przez EFCA w celu realizacji wspólnych planów rozmieszczenia oraz (iii) działania grupy roboczej EFCA ds. inspekcji elektronicznej i sprawozdań z nadzoru.

Jako światowy lider w zakresie zarządzania oceanami i organizacja walcząca na pierwszej linii frontu z połowami NNN UE aktywnie działa na rzecz propagowania lepszego zarządzania oceanami, w tym na rzecz środków kontroli. Zgodnie z programem międzynarodowego zarządzania oceanami[39] Komisja ściśle współpracuje z partnerami z całego świata, takimi jak regionalne organizacje ds. zarządzania rybołówstwem[40] i organizacje międzynarodowe[41].

[39] W ramach działania 7 ujętego w programie działań wzywa się do „[z]walczania nielegalnych połowów oraz wzmacniania zrównoważonego zarządzania oceanicznymi zasobami żywności w skali światowej", https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/ocean/international-ocean-governance_pl.

[40] Regionalne organizacje ds. zarządzania rybołówstwem.

[41] Umowy międzynarodowe.

Komisja prowadzi również prace na zasadzie dwustronnej i wielostronnej z sąsiadującymi państwami nadbrzeżnymi niebędącymi członkami UE, np. ze Zjednoczonym Królestwem, państwami, które współpracowały z UE w ramach umów połowowych[42], oraz państwami niebędącymi członkami UE uczestniczącymi w dialogach dotyczących połowów NNN[43] w celu: (i) poprawy równych warunków działania w zakresie kontroli rybołówstwa; (ii) zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi rybołówstwa; (iii) stosowania najnowszych norm w zakresie kontroli rybołówstwa i wymiany danych[44] oraz (iv) zapewnienia należytych działań następczych w przypadkach niezgodności.

6. Podsumowanie

Wdrożenie i ocena rozporządzenia w sprawie kontroli uwypukliły kluczową rolę, jaką kontrola rybołówstwa odgrywa w osiąganiu celów WPRyb. W ostatnim okresie sprawozdawczym poczyniono postępy w modernizacji systemu kontroli rybołówstwa poprzez gruntowną rewizję rozporządzenia podstawowego, która pozwoli zwiększyć zgodność z przepisami i dodatkowo wesprzeć zrównoważone rybołówstwo. Działania Komisji w zakresie rozwoju infrastruktury informatycznej, przeprowadzania audytów i oferowania wytycznych eksperckich pomogły państwom członkowskim w skuteczniejszym wdrażaniu rozporządzenia w sprawie kontroli. Inicjatywy te doprowadziły do poprawy wymiany danych i egzekwowania środków ochrony oraz usprawniły proces przenoszenia kwot, co doprowadziło do większej przejrzystości i efektywności.

Szersze wykorzystanie nowych technologii nadzoru, takich jak bezzałogowe statki powietrzne i zaawansowane systemy elektronicznego raportowania, zwiększyło skuteczność inspekcji i monitorowania rybołówstwa, przyczyniając się tym samym do lepszego przestrzegania przepisów i bardziej zrównoważonych praktyk połowowych. Państwa członkowskie przeznaczyły również zasoby na poprawę zdolności w zakresie sprawozdawczości i inspekcji, przy znacznym wzroście liczby dni patrolowania na morzu – pomimo pandemii COVID-19 występującej w okresie sprawozdawczym – oraz na operacyjne wykorzystanie nadzorujących statków powietrznych.

Nadal istnieje jednak szereg niedociągnięć i wyzwań, które wymagają stałej uwagi ze strony państw członkowskich. Utrzymujące się problemy obejmują niedociągnięcia w zakresie ważenia i rejestracji połowów, trudności w kontrolowaniu i egzekwowaniu obowiązku wyładunku bez stosowania zdalnego monitorowania elektronicznego oraz zależność od niewiarygodnych systemów opartych na dokumentacji papierowej. Konieczne jest również wyeliminowanie niedociągnięć w systemach zatwierdzania danych i identyfikowalności oraz w karach stosowanych w przypadku naruszeń, aby zapewnić równe warunki działania dla operatorów i poprawić przepisy dotyczące egzekwowania.

Aby sprostać tym wyzwaniom, państwa członkowskie muszą współpracować w celu wdrożenia działań naprawczych, które poprawią skuteczność systemów kontroli rybołówstwa. Ramy dla tych usprawnień zapewniają plany działania Komisji, wraz z trwającymi audytami

---

42 Umowy o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów.

43 Nielegalne połowy.

44 Dzięki staraniom UE NEAFC przyjęła w listopadzie 2018 r. normę FLUX dotyczącą wymiany danych. Komisja rozpoczęła również negocjacje w sprawie wprowadzenia normy UN/FLUX na kilku forach dwustronnych, w tym z Norwegią i Wyspami Owczymi.

i weryfikacjami. Zapewnienie zgodności z prawem UE w zakresie ważenia, rejestracji połowów, transportu i identyfikowalności ma zasadnicze znaczenie dla długoterminowego zrównoważonego charakteru rybołówstwa.

W przyszłości wdrożenie zmienionych przepisów dotyczących kontroli rybołówstwa będzie miało zasadnicze znaczenie dla sprostania tym wyzwaniom przez UE, w tym poprzez zwiększone wykorzystanie narzędzi cyfrowych w celu uproszczenia działalności państw członkowskich i operatorów oraz zmniejszenia powiązanych obciążeń administracyjnych. Kluczowe znaczenie ma wzmocnienie przepisów dotyczących egzekwowania, zapewnienie jakości i wymiany danych dotyczących rybołówstwa oraz osiągnięcie synergii z innymi politykami. Przyszła instalacja zdalnego monitorowania elektronicznego umożliwi również właściwym organom identyfikację nielegalnych odrzutów i zajęcie się przypadkami niezgodności. Za pomocą tych środków UE zamierza nadal odgrywać pierwszoplanową rolę w globalnym zarządzaniu oceanami, promując jednocześnie transformację ekologiczną niezbędną dla przyszłości zrównoważonego rybołówstwa.

Zmienione rozporządzenie w sprawie kontroli otworzyło nowy rozdział w dziedzinie kontroli rybołówstwa na szczeblu UE. Rozporządzenie gwarantuje, że wszyscy rybacy we wszystkich basenach morskich mają obowiązek przestrzegać tych samych zasad. Chroni ono uczciwych operatorów oraz zacieśnia współpracę i zwiększa zaufanie między państwami członkowskimi. Uwzględnia technologię w głównym nurcie polityki, aby zmniejszyć obciążenie administracyjne państw członkowskich i operatorów. Najbliższe lata będą decydujące dla wdrażania tego rozporządzenia w odniesieniu do przepisów prawa wtórnego podlegających przyjęciu przez Komisję, wdrożenia przez państwa członkowskie oraz egzekwowania prawa w poszczególnych basenach morskich i na łowiskach. W tym względzie konieczne będzie stałe zaangażowanie polityczne i techniczne państw członkowskich. Działania te będą miały kluczowe znaczenie dla udanej rewizji rozporządzenia w sprawie kontroli oraz dla zapewnienia osiągnięcia poziomu ambicji określonego przez współprawodawców, zwłaszcza pod względem poprawy skuteczności kontroli rybołówstwa oraz uproszczenia poprzez wykorzystanie narzędzi cyfrowych. Komisja jest zdecydowana kontynuować przejrzystą współpracę z państwami członkowskimi w zakresie wdrażania rozporządzenia w sprawie kontroli.